

scientific conferences etc. participation in the implementation of research in scientific groups parallel with educational process.

The experience of Swiss universities concerning the implementation of this problem in master's training in English language and literature, which programs meet modern educational standards is evident.

Educational qualification requirements for Masters program students, conceptual framework and orientation of this training to European standards of higher education have been determined. A list of competencies subjects to the Common European Framework of Reference, which masters in English acquire at universities in Switzerland has been specified. The significance of plurilingual competence for successful professional realization of masters-foreign philologists in multicultural environment and polylingual Switzerland has been found.

The practicability of using a personality oriented and natural approaches based on the principles of tolerance, cultural correspondent, natural correspondent and intercultural sensitivity to improve this training has been proved.

Key words: *Master in English Language and Literature, competency-based, a personality oriented approaches; multiculturalism, plurilingual competence, principles of cultural correspondent, natural correspondent.*

УДК 378.134:615-057.875:001.8

Ю. О. Ляной

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

АНАЛІЗ ДОСВІДУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФІЗИЧНИХ ТЕРАПЕВТІВ У ПРОВІДНИХ УНІВЕРСИТЕТАХ США

У статті здійснено аналіз професійної підготовки докторів фізичної терапії (doctor of physical therapy) в університетах США, розглянуто навчальні програми підготовки докторів фізичної терапії в Державному університеті м. Янгстаун (Youngstown State University), Університеті Індіани – Університет Пердью Індіанapolis (Indiana University – Purdue University Indianapolis), Південно-Каліфорнійському університеті (University of Southern California) та Мерсер університеті (Mercer University). Вказано терміни навчання та кількість кредитів на підготовку докторів фізичної терапії, як початкового рівня освіти для здійснення професійної діяльності. Визначено установи для роботи фізичних терапевтів у США та контингент пацієнтів, яким надається кваліфікована допомога фізичного терапевта.

Ключові слова: *професійна підготовка, доктор фізичної терапії, навчальні програми, університети США.*

Постановка проблеми. Реформування вищої освіти України вимагає динамічних якісних змін у системі професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації, що детермінується потребами сучасного суспільства в компетентних, конкурентоспроможних і мобільних кадрах. На сьогодні вища освіта України, у зв'язку з входженням до світового освітнього простору, здійснює перехід на новий етап свого розвитку. Одним із основних напрямів, який дозволить українській освіті посісти гідне місце на міжнародному рівні й бути конкурентоспроможною, є модернізація змісту освіти з урахуванням міжнародних стандартів. Першим кроком до такої модернізації у сфері фізичної реабілітації є Постанова Кабінету Міністрів України № 266 від

29.04.2015 року «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти», яка набрала чинності з 1 вересня 2015 року. Згідно з цим документом, спеціальність «Фізична реабілітація» перенесена з галузі знань 0102 «Фізичне виховання, спорт та здоров'я людини» до галузі знань 22 «Охорона здоров'я» під номером 227 «Фізична реабілітація». Ця постанова найближчим часом визначить новий напрям розвитку спеціальності «Фізична реабілітація» та її місце в структурі підготовки фахівців галузі «Охорона здоров'я» в Україні. У зв'язку з цим постає питання вдосконалення існуючих освітніх стандартів підготовки фізичних реабілітологів у вищих навчальних закладах України з урахуванням світового досвіду зі збереженням кращих традицій вітчизняної системи вищої освіти, що в цілому підвищить якість підготовки фахівців даної галузі [6, 41].

Мета статті – проаналізувати закордонний досвід професійної підготовки докторів фізичної терапії в університетах США.

Виклад основного матеріалу. У сфері діяльності, що пов'язана з реабілітацією у США, використовують термін «фізична терапія», який за змістом ідентичний до прийнятого в Україні терміну «фізична реабілітація» [3, 2]. Визначення терміну «фізична реабілітація» в Україні та міжнародне тлумачення терміну «фізична терапія» мають близький зміст, а фахівці у відповідній галузі – споріднену професійну діяльність, що спрямована на функціональне відновлення хворих та осіб з обмеженими можливостями з використанням однакових засобів і методик реабілітації, основними з яких є фізичні вправи та природні чинники.

На нашу думку, для запозичення закордонного досвіду корисною є система освіти провідних університетів США, які мають багаторічний досвід професійної підготовки фахівців з фізичної терапії.

У процесі дослідження було встановлено, що вища освіта в Сполучених Штатах Америки має багатоступеневу структуру. Після закінчення дворічного коледжу випускник отримує ступінь Associate Degree, яка є нижчим щаблем в американській системі вищої освіти. У чотирирічному коледжі студенти отримують повну вищу освіту I ступеня – бакалаврат з присвоєнням ступеня бакалавра. Навчання в американських університетах дає можливість після отриманої вищої освіти I ступеня здобути II ступень – магістра. Учений ступінь магістр (Master's degree) є проміжним між бакалавром і доктором та присвоюється після одного року навчання. Наступним рівнем освіти є «Фундаментальні наукові програми» тривалістю 1–2 роки. За цей час виконується наукова робота і готується дисертація, після захисту якої здобувач отримує ступінь доктора філософії.

Як зазначає А. В. Віндюк, у США нараховується приблизно 4400 коледжів і університетів [2, 22], з них майже 200 надають освітні послуги з підготовки фізичних терапевтів. За даними Н. О. Белікової, станом на січень

2010 року [1, 109] у навчальних закладах США акредитовано 212 програм підготовки фізичних терапевтів (9 програм підготовки магістрів та 203 програми підготовки докторів фізичної терапії). Підготовка бакалаврів фізичної терапії у США припинилася у 2002 році, а початковим рівнем освіти для здійснення професійної діяльності з фізіотерапії є ступень доктора з фізичної терапії. На сьогодні більшість університетів США відмовилися від магістерських програм з фізичної терапії.

У Сполучених Штатах до 2001 року фізичний терапевт лікарем не вважався (спеціальність йшла під термінологією навколomedичною або парамедичною), фізіотерапію вивчали як другий ступінь – «магістр», вимога від абітурієнта – перший бакалаврський ступінь із будь-якої спеціальності (біологія, філософія, історія, психологія тощо). З 2001 року АРТА (American Physical Therapy Association) лобювала нову систему, за якою фізичний терапевт проходить семирічну програму навчання і за підсумками виходить зі ступенем DPT – doctor of physical therapy. Ця система аналогічна отриманню будь-якої іншої медичної спеціальності, результатом якої є одержання диплома лікаря з фізичної терапії. На даний момент всі університети в США працюють за даною програмою. Необхідно зазначити, що американська система медичної підготовки відрізняється від аналогічних програм у інших країнах. Випускники середніх шкіл не мають права подавати заяви до вищих медичних закладів США. Після закінчення середньої школи необхідно пройти чотирирічний курс попереднього навчання в коледжі за програмами, які, як правило, містять курси з органічної та неорганічної хімії, біології, математики, фізики, психології, а також суспільних наук. Лише після завершення подібної чотирирічної програми навчання можна вступати до вищих медичних закладів.

У процесі дослідження нами проаналізовано програми підготовки докторів фізичної терапії (DPT) у провідних університетах США, а саме у Державному університеті м. Янгстаун (Youngstown State University), Університеті Індіани – Університет Пердью Індіанapolis (Indiana University – Purdue University Indianapolis), Південно-Каліфорнійському університеті (University of Southern California) та Мерсер університеті (Mercer University) [4; 5; 7; 8].

Державний університет м. Янгстаун (штат Огайо) заснований у 1908 році, на сьогодні складається з відділення післядипломної освіти та шести коледжів: ділового адміністрування; освіти; образотворчих і виконавських мистецтв; охорони здоров'я і соціальних служб; гуманітарних і соціальних наук; інженерних технологій та математики. Університет проводить підготовку бакалаврів за 115 спеціальностями, магістрів за 44 спеціальностями та докторів з управління освітою (EDD), фізичної терапії (DPT) тощо [4].

Навчальна програма підготовки доктора фізичної терапії починається щоліта і триває три роки денного навчання. Навчальний рік має три рівнозначні семестри (літній, осінній та весняний). Усього 9 семестрів (табл. 1).

Таблиця 1

Навчальна програма підготовки доктора фізичної терапії у Державному університеті м. Янгстаун (Youngstown State University)

Сем.	1st Semester (літо)		2nd Semester (осінь)		3rd Semester (весна)	
Роки	Курс	Кредити	Курс	Кредити	Курс	Кредити
ДФТ 1	Gross Anatomy I and Lab / Аналітична анатомія I і лабораторна робота 4		Gross Anatomy II and Lab / Аналітична анатомія II і лабораторна робота 4		Clinical Decision Making I / Клінічні рішення I 6	
	Clinical Foundation Skills I / Фундаментальні клінічні навички I 3		Pathology / Патологія 4 Histology / Гістологія 1 Pharmacology for PT / Фармакологія для ФТ 1 Imaging and Lifespan Pathology for PT / Обробка клінічної картини, патологія і ФТ протягом всього життя 2 Clinical Foundation Skills / Фундаментальні клінічні навички II 2		Functional Anatomy / Функціональна анатомія 3 Language, Culture, and Health / Мова, культура і здоров'я 2 Applied Neuroscience / Прикладна неврологія 4	
	Разом 7		Разом 14		Разом 15	
ДФТ 2	Integrated Clinical Education Experience (8 weeks) / Інтегрована клінічна навчальна практика (8 тижнів) 6		Clinical Decision Making II / Клінічні рішення II 6		Clinical Decision Making III / Клінічні рішення III 6	
	Community Applications (6 wks) / Діяльність у спільноті (6 тижнів) 3		Critical Inquiry I / Критичний запит I 3 Special Topic – Pediatrics / Спеціальна тема – педіатрія 3 Legal and Ethical Issues in PT / Правові та етичні проблеми у ФТ 2 Healthcare Delivery / Охорона здоров'я 1		Clinical Decision Making III: Advanced Cases / Клінічні рішення III: запущені випадки 3 Critical Inquiry II / Критичний запит II 2 Special Topics – Geriatrics / Спец. тема – геріатрія 2 Management and Leadership in PT / Управління та лідерство у ФТ 2	
	Разом 9		Разом 15		Разом 15	
ДФТ 3	Clinical Education II (6 wks) / Клінічна освіта II (6 тижнів) 4		Clinical Decision Making IV: Part II / Клінічні рішення IV: частина II 3		Clinical Education IV (15 wks) / Клінічна освіта IV (15 тижнів) 12	
	Clinical Decision Making IV: Part I / Клінічні рішення IV: частина I 3		Clinical Decision Making IV: Advanced Cases / Клінічні рішення IV: додаткові випадки 2 Critical Inquiry III / Критичний запит III 2 Professional Issues /			

		Професійні питання 2 Clinical Education III (9) / Клінічна освіта III (9 т.) 6	
	Разом 7	Разом 15	Разом 12
Разом 97–109 кредитів			
Факультативи:		дослідження 1–6 сем.	спец. теми з ФТ 1–5 сем.

Аналіз навчальної програми підготовки доктора фізичної терапії в Державному університеті м. Янгстаун показав, що на вивчення фундаментальних дисциплін відводиться 24 %, дисципліни клінічної професійної підготовки складають 45 %, прикладні дисципліни складають 6 %, клінічна освіта (практика) складає 25 %, яка триває 38 тижнів.

Для нашого дослідження корисними є напрацювання Університету Індіани – Університет Пердью Індіанаполіс (Indiana University – Purdue University Indianapolis). Підготовка доктора фізичної терапії відбувається в університеті на базі Школи здоров'я і реабілітаційних наук (School of Health & Rehabilitation Sciences), яка створена в 1910 році. На сьогодні школа пропонує вісім програм різних ступенів. Це програми бакалавра і магістра в галузі медичних наук, доктора філософії у галузі охорони здоров'я та реабілітаційних наук, магістра наук у галузі харчування та дієтології, магістра наук у галузі працетерапії, магістра досліджень – помічника лікаря, доктора трудотерапії (пост-професійної) та доктора фізичної терапії [8].

Навчальна програма підготовки доктора фізичної терапії (Doctor of Physical Therapy) в Університеті Індіани – Університет Пердью Індіанаполіс створений на основі Федерального базового трирічного навчального плану для освітніх установ (I р. навчання має чотири семестри, II р. навчання – три семестри, III р. навчання – два семестри), загальним обсягом 105–108 кредитних одиниць (табл. 2).

Таблиця 2

**Навчальна програма підготовки доктора фізичної терапії (DPT) в
Університеті Індіани – Університет Пердью Індіанаполіс**

Роки	семестри		Навчальні предмети	одиниці
1	1 семестр (осінь)	P510	Clinical Integration I / Клінічна інтеграція I	1
		P511	Clinical Decision Making & Professionalism / Професійні клінічні рішення	2
		P513	Functional Anatomy & Clinical Biomechanics / Функціональна анатомія і клінічна біомеханіка	5
		P515	Introduction to Physical Therapy Examination & Interventions I / Вступ до фізичної терапії та експертизи втручання I	3
		D850	Human Structure / Будова людини	8
	2 семестр (весна)	P520	Clinical Integration II/Клінічна інтеграція II	1
		P526	Introduction to Physical Therapy Examination & Interventions II / Вступ до фізичної терапії та експертиза втручання I	5

		P531	Clinical Physiology, Pathophysiology & Pharmacology I / Клінічна фізіологія, патофізіологія та фармакологія I	5
		P534	Introduction to Motor Sciences / Вступ до науки про рухи	2
		P646	Introduction to Therapeutic Interventions / Вступ до терапевтичного втручання	4
	3 семестр (літо, перші 6 тижнів)	P599	Clinical Education I / Клінічна освіта I	3
	4 семестр (літо, другі 5 тижнів)	P514	Critical Inquiry I / Критичний запит I	2
Разом за рік 41				
2	5 семестр (осінь)	P533	Lifespan Motor Development & Motor Control / Розробка та управління рухами людини	2
		P535	Clinical Physiology, Pathophysiology & Pharmacology II / Клінічна фізіологія, патофізіологія та фармакологія I	5
		P643	Psychosocial Dimensions of Physical Therapy Practice / Психосоціологічні основи фізіотерапевтичної практики	2
		P645	Evidence Based Critical Inquiry II / Доказовість критичного дослідження II	2
		D852	Clinical Neurology / Клінічна неврологія	5
	6 семестр (весна)	P524	Cardiopulmonary Practice Patterns / Моделі кардіопульмонологічної практики	3
		P541	Musculoskeletal Practice Patterns / Моделі практики опорно-рухового апарату I	4
		P610	Clinical Education III / Клінічна освіта III	2
		P641	Neurorehabilitation I / Нейрореабілітація I	4
		P650	Integumentary Practice Patterns / Моделі практики покривних тканин людини	2
		P680	Health Promotion and Community Outreach / Пропаганда здорового способу життя суспільства	2
	7 семестр (літо, другі 6 тижнів)	P532	Legal & Ethical Issues in Physical Therapy / Правові і етичні проблеми у фізичній терапії	2
		P695	Clinical Education II / Клінічна освіта II (6 тижнів)	3
Разом за рік 38				
3	8 семестр (осінь)	P622	Musculoskeletal Practice Patterns II / Моделі практики опорно-рухового апарату II	4
		P642	Neurorehabilitation II / Нейрореабілітація II	4
		P660	Selected Topics in Physical Therapy / Темати з фізичної терапії за вибором	3
		P661	Prosthetic & Orthotic Interventions / Протезування і ортопедичні втручання	2
		P664	Administration & Management of Physical Therapy Services / Адміністрування та управління послугами фізичної терапії	3

9 семестр (весна)	P696	Clinical Education III (10 weeks) / Клінічна освіта III (10 тижнів)	5
	P697	P697 Clinical Education IV (8 weeks) Клінічна освіта IV (8 тижнів)	4
	P675	Capstone Seminar / Курсовий семінар	1
	P685	Topics in Sports Rehabilitation for Athletes / Спортивна реабілітація атлетів	1
	P685	Instrumented Assisted Soft Tissue Mobilization / Інструмент для мобілізації м'яких тканин	1
	P699	Clinical Specialty Experience / Досвід клінічної спеціалізації	1
Разом за рік			29
Разом за програмою			108

Навчальна програма підготовки доктора фізичної терапії в Університеті Індіани – Університет Пердью Індіанapolis містить у собі фундаментальні, клінічні та прикладні дисципліни, які формують сукупність знань і практичних навичок з фізичної терапії і спираються на п'ять основних напрямів: вирішення проблем, критичне прийняття рішень, проходження фізіотерапевтичної практики, діяльність у межах функцій охорони здоров'я та охорони навколишнього середовища, урахування індивідуально-орієнтованого підходу у прийнятті клінічних рішень.

Аналіз навчальної програми підготовки доктора фізичної терапії у вищезазначеному університеті показав, що на вивчення фундаментальних дисциплін відводиться 22 % від загальної кількості кредитів, дисципліни клінічної професійної підготовки складають 50 %, прикладні дисципліни складають 11 %, клінічна освіта (практика) складає 17 % і триває 34 тижня.

Програма підготовки доктора фізичної терапії в Південно-Каліфорнійському університеті є однією з провідних у США. Навчальна програма підготовки докторів фізичної терапії Південно-Каліфорнійського університету розрахована на три роки навчання (9 семестрів) і має 115 модулів [7]. Студенти першого курсу вивчають такі дисципліни осіннього семестру: «Докази фізіотерапевтичної практики» (2), «Анатомія кістково-м'язової системи» (4), «Фізіологічні системи» (3), «Основи управління пацієнтами» (4), «Механіка ходьби людини» (2), «Клінічна візуалізація» (3). Весняний семестр першого року навчання містить такі дисципліни: «Лікувальна фізична культура» (3), «Аналітична анатомія» (3), «Клінічна біомеханіка» (3), «Захворювання опорно-рухового апарату» (3), «Докази фізіо-психотерапевтичної практики» (2), «Клінічне управління кістково-м'язовою дисфункцією» (5), «Клінічна практика» (1; 2 тижні). Літній семестр першого курсу містить три дисципліни, а саме «Принципи захворювань» (2), «Спеціальні теми з ЛФК» (2), «Терапевтичне застосування фізичних чинників» (2), «Клінічна практика» (3; 6 тижнів). Разом за рік – 46 модулів. Після першого року навчання студенти обирають

напрями здійснення фізіотерапевтичної допомоги, а саме при внутрішніх або ортопедичних захворюваннях. У результаті студенти розподіляються до клінічних центрів, де вони працюють з пацієнтами, які мають захворювання внутрішніх органів або ортопедичні проблеми.

Другий рік навчальної програми містить такі дисципліни: «Нейроанатомія» (3), «Патологія серцево-легеневої системи» (4), «Фармакологія» (1), «Клінічна фізіологія фізичних вправ» (4), «Клінічне управління кардіопульмонологічними дисфункціями» (3), «Клінічна практика» (2; двічі по 2 тижні), «Докази фізіо-психотерапевтичної практики» (2), «Невропатологія» (3), «Фундаментальна неврологія» (4), «Клінічне управління неврологічною дисфункцією» (5), «Клінічна електрогідролічна фізіологія» (3), «Клінічна візуалізація і диференціальна діагностика у фізичній терапії» (3), «Управління рухами людини» (3), «Клінічна практика» (3; 6 тижнів). Разом за рік – 45 модулів. Після другого року навчання студент має бути готовим до оцінки, лікування та довготривалої реабілітації пацієнтів із чисельними медичними проблемами, кардіопульмонологічними і неврологічними дисфункціями, вміти надавати невідкладну медичну допомогу в гострому реабілітаційному періоді.

Третій рік навчання містить дві 16-тижневі практики (13 модулів) та декілька навчальних дисциплін (разом 24 модуля), а саме: «Комплексне управління верхніми і нижніми кінцівками» (3), «Комплексне управління розладами осьової системи скелета і пов'язаними з ними рухами» (3), «Семінар з питань управління пацієнтом» (5). Після успішного виконання наукових і клінічних завдань випускникам видається диплом доктора фізичної терапії.

Аналіз навчальної програми підготовки доктора фізичної терапії в Південно-Каліфорнійському університеті показав, що фундаментальні дисципліни становлять 30 % загального змісту, дисципліни клінічної професійної підготовки – 42 %, на прикладні дисципліни відводиться 9 %. Клінічна практика складає 19 % загальної кількості модулів навчальної програми, триває 50 тижнів і проходить на умовах повного та неповного робочого часу. Клінічна практика спрямована на поліпшення вмінь та навичок: практичного та клінічного мислення практиканта, розпізнавання моделей клінічних ситуацій, застосування диференціальної діагностики, постановки цілей та прогнозування, розробки плану лікування, комплексного управління пацієнтом та міжпрофесійну комунікацію.

Розглянемо професійну підготовку докторів фізичної терапії у Мерсер університеті (Mercer University), який визнаний кращим серед загальноосвітніх університетів на півдні США. До його складу входить 12 шкіл і коледжів. Згідно з рейтингом Princeton Review за 2013 рік, Мерсер університет увійшов до 15 % кращих коледжів і університетів США. Підготовка докторів фізичної терапії в цьому закладі відбувається на базі

коледжу медичних професій (College of Health Professions) кампусу в Атланті (штат Джорджія).

Навчальна програма підготовки докторів фізичної терапії побудована на комплексній традиційній моделі, яка забезпечує міцну основу у вивченні фундаментальних, прикладних і професійних курсів фізичної терапії, триває три роки (8 семестрів) і становить 135 кредитних годин [5].

До осіннього семестру першого року навчання входять такі дисципліни: «Аналітична анатомія I» (4), «Прикладна анатомія I» (2), «Професійна розробка: зв'язок професії з поведінкою» (3), «Дослідження I: доказова практика» (3), «Пропаганда здорового способу життя протягом усього життя» (3), «Сервіс-навчання I» (1), «Фармакологія і патофізіологічні системи» (3). Дисципліни весняного семестру: «Аналітична анатомія II» (4), «Прикладна анатомія II» (2), «Супровід пацієнтів/клієнтів при серцево-судинних і легеневих захворюваннях» (3), «Клінічне обстеження і втручання I» (4), «Клінічний досвід I» (1), «Основи опорно-рухової системи» (3), «Неврологія» (3). Дисципліни літнього семестру: «Наука про рухи» (4), «Методи оцінки II» (2), «Психосоціологічні міркування в управлінні пацієнтом/клієнтом» (3), «Супровід пацієнтів/клієнтів при ушкодженнях покривних тканин» (2), «Клінічне обстеження і втручання II» (4), «Сервіс-навчання II» (1), «Диференціальна діагностика» (1). Разом за навчальний рік 56 кредитних годин.

Студенти другого року навчання вивчають такі дисципліни: осіннього семестру – «Дослідження III: критичні запит і оцінка» (2), «Геріатричні міркування в управлінні пацієнтом/клієнтом» (3), «Супровід пацієнтів/клієнтів при ушкодженнях опорно-рухового апарату I» (3), «Втручання в нейром'язовоскелетні проблеми пацієнтів/клієнтів I» (4), «Клінічний досвід II» (1), «Супровід пацієнтів/клієнтів з проблемами нейром'язової системи I» (3), «Втручання у нейром'язовоскелетні проблеми пацієнтів/клієнтів II: протезування та ортопедія» (2). Дисципліни весняного семестру: «Професійний розвиток II: система охорони здоров'я та політика догляду» (2), «Дослідження IV: інтенсивні дослідження» (2), «Педіатричні міркування в управлінні пацієнтом/клієнтом» (4), «Супровід пацієнтів/клієнтів при ушкодженнях опорно-рухового апарату II» (3), «Втручання в нейром'язовоскелетні проблеми пацієнтів/клієнтів III» (4), «Сервіс-навчання» III (1), «Супровід пацієнтів/клієнтів з проблемами нейром'язової системи I» (3). «Клінічна ординатура I» (12; 12 тижнів). Разом за навчальний рік – 49 кредитних годин.

Студенти третього року навчання вивчають такі дисципліни: осіннього семестру – «Професійний розвиток III: управління» (2), «Дослідження V: переклад» (1), «Клінічна ординатура II» (12; 12 тижнів). Останній весняний семестр містить наступні дисципліни: «Професійний розвиток IV: лідерство» (2), «Загальний огляд» (1), «Клінічна ординатура

III» (12; 12 тижнів). Разом за навчальний рік – 30 кредитних годин. Разом за три роки навчання – 135 кредитних годин.

Аналіз навчального плану підготовки доктора фізичної терапії в Мерсер університеті показав, що на вивчення фундаментальних дисциплін відводиться 20 % від загальної кількості навчальних годин, дисципліни клінічної професійної підготовки складають 43 %, прикладні дисципліни складають 10 %, клінічна ординатура (практика) складає 27 %, тривалістю 36 тижнів.

Випускники програми доктора фізичної терапії Мерсер університету повинні забезпечувати ефективний і дієвий довготривалий догляд за пацієнтами різних груп населення, проявляти клінічне мислення у вирішенні проблем і наданні обґрунтованих практичних рекомендацій у всіх аспектах допомоги пацієнтам, дотримуватися професійних та етичних норм поведінки, законів, принципів управління, що регулюють практику фізичної терапії відповідно до вимог Американської асоціації фізичних терапевтів (APTA). Фізичний терапевт повинен брати активну участь у формуванні здорового суспільства, виступати за зміцнення здоров'я населення, формування здорового способу життя людини. Протягом усієї професійної діяльності фізіотерапевти повинні вдосконалюватися у сфері наукових розробок, наданні якісної медичної допомоги, реабілітаційних послуг та ефективно співпрацювати в якості членів і лідерів міжпрофесійної команди, орієнтованої на допомогу пацієнтам.

Фізичні терапевти у США є частиною медичної команди, яка має ортопедів, стоматологів та інших лікарів, фахівців з працетерапії, медичних сестер з реабілітації, психологів, соціальних працівників, дефектологів і аудіологів. Фізичні терапевти проводять обстеження пацієнтів, визначають реабілітаційний прогноз, виявляють проблеми стану здоров'я, підбирають засоби фізичної терапії, планують і здійснюють заходи, коригують план лікування відповідно до стану пацієнта, упроваджують програми профілактики й оздоровлення, а також проводять консультації, навчання, реабілітаційний догляд у домашніх умовах, науково-дослідну і адміністративну роботу. Фізіотерапевти проводять оцінку рухових здібностей пацієнтів, визначають силу м'язів, витривалість, функціональну здатність систем організму (серцево-судинної, дихальної, опорно-рухової тощо), а також забезпечують діяльність щодо покращення й постійної профілактики здоров'я пацієнтів. Фізіотерапевти проводять оцінку працездатності спортсменів, обстеження і лікування спортивних травм, рекомендують спеціальне обладнання для зниження травматизму, а також розробляють фітнес-програми для всіх вікових груп населення. Після встановлення діагнозу і визначення реабілітаційного прогнозу, фізичні терапевти застосовують вправи, мобілізацію суглобів, тренування серцево-судинної системи на витривалість, лікувальний масаж, електро-лікувальні

прилади, навчають пересуванню, а також надають консультації з питань функціональної діяльності, релаксації і профілактики стану здоров'я.

Основними захворюваннями функціональних систем організму, де необхідна кваліфікована допомога фізичного терапевта, є травми м'яких тканин, болі у спині та шиї, остеопороз, до і післяопераційні стани, артрит, мозковий інсульт, черепно-мозкова травма, пошкодження спинного мозку, хвороба Паркінсона, розсіяний склероз, пошкодження периферичних нервів, церебральний параліч, серцева недостатність, емфізема легень, хронічна обструктивна хвороба легень, захворювання периферичних судин, опіки, рани й виразки, спортивні травми тощо.

Фізичні терапевти у США здійснюють свою професійну діяльність в умовах таких установ: лікарень, приватних офісів, центрів реабілітації, центрів здоров'я за місцем проживання, будинків для людей похилого віку, корпоративних або промислових центрів здоров'я, спортивних комплексів, науково-дослідних установ, дитячих центрів, шкіл, коледжів та університетів. Як правило, всі фізичні терапевти мають ліцензію на практику та є членами Американської асоціації фізичної терапії.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Отже, особливістю професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної терапії у Сполучених Штатах Америки є систематична підготовка фахівців для галузі охорони здоров'я, яка проводиться з 1920 року. Встановлено, що підготовка кадрів з фізичної терапії ведеться в коледжах і університетах США. З 2001 року Американська асоціація фізичної терапії запропонувала нову систему підготовки доктора з фізичної терапії як початкового рівня освіти для здійснення професійної діяльності. У зв'язку з цим з 2002 року у США припинилася підготовка бакалаврів з фізичної терапії і більшість університетів відмовилися від магістерських програм з даної спеціальності. Програма підготовки доктора фізичної терапії у США складається з трьох років денного навчання, що становить 8–9 семестрів, і клінічної практики. Студенти вивчають суспільні, соціальні, економічні, фінансові, управлінські та спеціальні дисципліни. До спеціальних дисциплін входять: вступ до терапевтичного втручання, нейрореабілітація, спортивна реабілітація, терапевтичне застосування фізичних чинників, лікувальна фізкультура, управління рухами людини, супровід пацієнтів при ушкодженнях опорно-рухового апарату, моделі кардіопульмонологічної практики, протезування і ортопедичні втручання тощо. Аналіз навчальних програм підготовки доктора фізичної терапії в університетах США показав, що на вивчення фундаментальних дисциплін відводиться 20–30 % загального обсягу годин, дисципліни клінічної професійної підготовки складають 40–50 %, прикладні дисципліни складають 6–11 %, клінічна освіта (практика) складає 17–27 % і триває від 34 до 50 тижнів на умовах повного або неповного робочого часу. Клінічна практика спрямована на поліпшення навичок практичного та

клінічного мислення, застосування диференціальної діагностики, прогнозування, розробки реабілітаційних програм та комплексного управління пацієнтом. Після успішного завершення студенти отримують ступень доктора фізичної терапії. Як правило, всі фізичні терапевти мають ліцензію на практику та є членами Американської асоціації фізичної терапії.

У перспективі планується висвітлення досвіду професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії в університетах Австралії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Белікова Н. О. Підготовка майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до дорів'язбережувальної діяльності : теорія та методика : монографія / Н. О. Белікова. – К. : ТОВ «Козарі», 2012. – 584 с.

2. Віндюк А. В. Професійна підготовка майбутніх фахівців для індустрії гостинності у Сполучених Штатах Америки / А. В. Віндюк // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : зб. наук. праць / за ред. С. С. Єрмакова. – Харків, 2010. – № 12. – С. 22–26.

3. Герцик А. М. Організаційно-методичні аспекти підготовки бакалаврів фізичної реабілітації в Канаді : методичний посібник / А. М. Герцик. – Львів : Українські технології, 2005. – 112 с.

4. Державний університет м. Янгстаун (Youngstown State University) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://cms.yzu.edu/ysu/about-ysu>

5. Мерсер університет (Mercer University) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.mercer.edu/>

6. Лянной Ю. О. Професійна підготовка магістрів фізичної терапії та реабілітації у вищих навчальних закладах Латвії та Литви / Ю. О. Лянной // Педагогічні науки : теорія, історія, інноваційні технології : зб. наук. праць / голов. ред. А. А. Сбруєва. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2015. – № 5 (49). – С. 40–50.

7. Південно-Каліфорнійський університет (University of Southern California) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pt.usc.edu/clinicaleducation/curriculum/>

8. Університет Індіани – Університет Пердью Індіанаполіс (Indiana University – Purdue University Indianapolis) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://shrs.iupui.edu/academics/physical-therapy/index.html>

РЕЗЮМЕ

Лянной Ю. О. Аналіз опыта профессиональной подготовки физических терапевтов в ведущих университетах США.

В статье осуществлен анализ профессиональной подготовки докторов физической терапии (doctor of physical therapy) в университетах США, рассмотрены учебные программы подготовки докторов физической терапии в Государственном университете г. Янгстаун (Youngstown State University), Университете Индианы – Университет Пердью Индианаполис (Indiana University – Purdue University Indianapolis) Южно-Калифорнийском университете (University of Southern California) и Мерсер университете (Mercer University). Указаны сроки обучения и количество кредитов на подготовку докторов физической терапии как начального уровня образования для осуществления профессиональной деятельности. Определены учреждения для работы физических терапевтов в США и контингент пациентов, которым оказывается квалифицированная помощь физического терапевта.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, доктор физической терапии, учебные программы, университеты США.

SUMMARY

Lianno Y. The analysis of experience of the physical therapists professional training at leading universities in the USA.

In the article the training of doctors of physical therapy in the USA universities is analyzed, the curriculums of training doctors of physical therapy at the Youngstown State University, Indiana University – Purdue University Indianapolis, University of Southern California and Mercer University are reviewed.

It is stressed that the peculiarity of professional training of future specialists in physical therapy in the USA is the systematic training of specialists for the healthcare industry, which has been held since 1920. It is established that training in physical therapy is conducted in colleges and universities. Since 2001 the American physical therapy Association has proposed a new system of preparation of doctors of physical therapy as an entry-level education for the exercise of professional activities. In this regard, in 2002 the USA ceased bachelors training in physical therapy and most universities refused from master's programs in this specialty.

The training programs of a doctor of physical therapy as a primary education level for implementation of professional activity consists of three years of full-time study, which is 8–9 semesters and clinical practice. Students study public, social, economic, financial, administrative and special disciplines. The analysis of educational programs of training a doctor of physical therapy in the United States universities showed that the study of fundamental disciplines is given 20–30 % of the total number of hours, disciplines of clinical professional training consists of 40–50 %, applied disciplines constitute 6–11 %, clinical education (practice) is 17–27 % and lasts 34 to 50 weeks on full or part-time.

Clinical practice is aimed at improving practical skills and clinical thinking, use of differential diagnosis, predicting, elaboration of rehabilitation programs and integrated management of the patient.

After successful completion, students receive a doctorate in physical therapy.

As a rule, all physical therapists are licensed to practice and are members of the American Association of Physical Therapy. It is determined the institutions for working of the physical therapists in the USA and a contingent of patients, which receive skilled care of physical therapist.

Key words: professional training, doctor of physical therapy, training programs, US universities.

УДК 371.214.41

О. А. Томенко, Д. О. Мазний
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

ОСОБЛИВОСТІ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРОГРАМ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В КОЛЕДЖАХ ТА УНІВЕРСИТЕТАХ США

Мета – на основі аналізу літературних джерел визначити особливості викладання та ступінь ефективності програм з фізичного виховання для вищих навчальних закладів США в залежності від їх змісту. Методи дослідження: аналіз наукових праць, документальних матеріалів, порівняння, узагальнення, систематизація фактичного матеріалу. Характерною особливістю викладання програм з фізичного виховання для студентів США є застосування трьох їх